

Úr Fólkatinginum

UNDIR FIGGJARLÓGARVIÐGERÐINI Á FÓLKATINGI Í
DESEMBER HELT P. M. DAM, FÓLKATINGSMAÐUR HESA
RØÐU

UMSITINGIN 100 MILLJ. KR.

Det er naturligt, at de færøske folketingsmænd benytter lejligheden til under finanslovdebatten at berøre de særlige færøske forhold med relationer til den øvrige del af riget.

Skønt det er den største del af de færøske sager og sagsområder, som man fra færøsk side i henhold til den for Færøerne gældende særlige styrelsesordning har overtaget, hører dog mange af de mest vitale og de for det færøske samfund mest livsvigtige sager og sagsområder til rigets fællesanliggender.

Landskassen og statens administrative og andre udgifter til Færøerne ligger på 90–100 mill. kr. tilsammen, hvoraf den færøske landskasse udreder nogle og halvtredsindstyve millioner, medens statens udgifter for indehavende finansår kan anslås til omkring fyrretyve millioner kr. I 1964–65 var statens udgifter omkring 35 mill. kr., men prisstigningerne har også været store på Færøerne. Udgifterne til lønninger og andet er derfor vokset meget de sidste år.

NOGV ER HENT

Når man tænker på, hvordan forholdene var på Færøerne inden krigen og længere tilbage i tiden, kan man sige, at Færøerne var tilbagestående og til en vis grad underudviklet, i hvert fald i forhold til de andre skandinaviske lande, selv om de ikke kunne sammenlignes med de lande, som men i dag betegner som u-lande.

Det krævedes en ny tid på Færøerne, og kræves fortsat dynamisk initiativ og handlekraft, hvis man på Færøerne skal kunne gøre sig håb om at kunne komme på højde med de andre skandinaviske nationer. Skønt den, der som vi på Færøerne venter på realisering af selv beskudne ønsker og krav, ikke kan være andet end utålmodig, må det erkendes, at man både fra færøsk og dansk side har set og erkendt berettigelsen af ønsket og kravet om gennemførelsen af gennemgribende reformer, forbedringer og ny skabelser i det færøske samfundsliv og struktur. Det er da også sket en hel del.

Indførelsen af 12-milefiskerigrænsen ud fra lige basislinier følger som et af de mest betydningsfulde fremskridt, men et fremskridt, som først får sin fulde værdi, når man kan sige, at man har »vandtættede inspektion, en inspektion, der er så effektiv, at de gamle fisketøve har tabt enhver mulighed for ulovligt fiskeri uden at blive taget og straffet.

HELIKOPTARAR HENTIR — MEN HERSKYLDAN EIGUR AT TAKAST BURTURÜR

Med anskaffelsen af inspektionsskibet »Vædderene« samt tre andre inspektionsskibe af samme type til inspektion af de færøske, grønlandske og andre danske farvande blev der fra den danske regerings og folketings side taget et meget kraftigt og betydningsfuldt skridt til forbedring af inspektionen. Særlig værdifuldt måtte det siges at være, at man havde forsynet in-

spektionsskibet med en helikopter til brug under inspektionsarbejdet, men det er trods alt sådan at inspektionen ikke er så effektiv, som den kunne have været, såfremt man ikke havde blandet to opgaver sammen, nemlig at udøve en effektiv inspektion og samtidig udanne mandskabet militært. Jeg kan folgelig ikke lade være med at fremsætte og gentage det spørgsmål, hvorvidt det er muligt at adskille inspektionsudøvelsen og den militære uddannelse af mandskabet. Sammenblandingen af disse to opgaver kan ikke gå, uden at den ene, ja, måske begge to, lider skade derved. Ufortalt hvor effektivt det nye inspektionsskib med helikopteren er, så kan det ikke være tilstrækkeligt til at holde hele fiskeriterritoriet cirklen rundt frit for ulovlige fiskeskibe. Det er jo begrænset, hvad et skib kan præstere. Det kan således ikke være østen for og vesten for øerne samme tid, og det er næppe altid, at flyvning kan lade sig gøre. Et ord-sprog på Færøerne lyder: »En er som ingen, mens to er so ti.« Dette gælder særligt, hvor det drejer sig om at holde vagt ved et så vidtspændende felt som hele fiskeriterritoriet. Færøernes lagting har derfor med tilslutning fra alle partier vedtaget at lade bygge et hurtiggående vagt- og redningsskib til assistance for fiskeskibene på fiskefeltet og til at holde øje med de fremmede fiskeskibe. Det er klart at dette skib må arbejde i den bedste forståelse og sammen med det store egentlige inspektionsskib. Men for at kunne handle kraftigt og udføre dette arbejde effektivt og på en tilfredsstillende måde er det nødvendigt, at føreren på skibet beholder politimyndighed. Det er ikke første gang, jeg berører dette spørgsmål, jeg er heller ikke den eneste, der har gjort det, men der er tale om et ønske fra alle færingar uden hensyn til partifarve eller erhvervsinteresser.

Spørgsmålet har også modt al mulig sympati hos de respektive myndigheder herne. Men man siger, at en konvention med England af 1901 kræver inspektionen udøvet af militær eller i hvert fald af statsskibe, og at det er nødvendigt at ændre denne konvention, for at føreren af det omtalte skib kan beholde den ønskede politimyndighed.

Jeg tillader mig at spørge den højtærede statsminister, hvorvidt man har taget skridt til forhandling med den engelske regering om ændring eller ophævelse af konventionen, så man kan imødekomme det færøske ønske om politimyndighed til føreren af det færøske skib.

Jeg tillader mig at spørge den højtærede statsminister, hvorvidt man har taget skridt til forhandling med den engelske regering om ændring eller ophævelse af konventionen, så man kan imødekomme det færøske ønske om politimyndighed til føreren af det færøske skib.

EITT ALVARSAMT OG BRENNANDI YNSKI

Jeg vil over for den højtærede statsminister så stærkt som muligt betone, at der her er tale om et for Færøerne meget alvorligt og brændende ønske, som næres særligt af dem, hvis velvære er betinget af et godt hjemmefiskeri. Det er livet om at gøre for dem, at vore fiskerier ved Færøerne bliver så godt beskyttet som overhovedet muligt. Vi er i fælles

båd her og uden modstridende interesser. Jeg henstiller så meget til den højtærede statsminister, at han venligst tager sig af dette spørgsmål med al den energi og levende interesse, der skal til, og som jeg ved at den højtærede statsminister er i besiddelse af.

UMBOÐ I UTTANRIKIS- RÁÐNUM OG UMBOÐS- STOVUM

I henhold til styrelsesordningen for Færøerne af 1948 kan hjemmestyret på Færøerne i udenrigsministeriet få ansat en i færøske forhold særlig kyndig mand, hvis opgave det skal være at tage sig af de særlige færøske interesser, handelsmæssige, erhvervmæssige såvel som kulturelle, eller af hvad karakter de end er, med relationer til de andre lande. Jeg vil være den højtærede statsminister meget for-bunden for oplysning om, hvorvidt det er aktualiseret at ansætte denne mand.

Man har også ifølge samme styrelsesordning ret til at få særlige færøske repræsentanter ved danske konsulater, ambassader og gesandtskaber. Men mens udgifterne i forbindelse med foranstaltninger skal bestrides af staten, udenrigsministeriet, vil det påhvile den færøske landskasse at afholde udgifterne ved de andres ansættelse og arbejde.

Jeg vil også være den højtærede statsminister taknemlig for oplysninger om, hvorvidt der foreligger noget om placering af en eller flere af sidstnævnte kategori, og i be-

kræftende fald, hvor der så er tale om at placere dem. Jeg tillægger klarlæggelsen af disse forhold stor betydning, da det, man i så henseende gør, høj grad indgår som et led i den ændrende markeds- og erhvervs politik, som er fremstået i den sidste tid, og som ingen kan komme uden om, heller ikke Færøerne, hvorfor det også for os gælder om at stå så godt orienteret og udrustet med al den kendskab og viden om markeds-, handels-, og erhvervsforhold i de forskellige lande som overhovedet muligt.

Færøerne har som antydning en særlig status inden for riget. Ligesom man har fundet det naturligt, at færingerne kan få deres særlige mand i udenrigsministeriet samt få ansat repræsentanter ved konsulater, gesandtskaber og ambassader for at varetage øernes specifikke interesser, finder man det naturligt, at færingar bliver repræsenteret i udvalg, der har med udenrigsspørgsmål at gøre. Jeg vil være den højtærede statsminister og det høje ting meget for-bunden, om man venligst også vil have dette spørgsmål i velvillig erindring.

SKULAMÁL

På skolevæsenets områder er det sket meget store fremskridt, og en ajourføring med forholdene herne er også gennemført så langt, som det har været muligt at gøre det. Man kan nu sige, at dørene til de forskellige kundskabsgrænser står åbne for alle, også for børn af mindrebemidlede forældre, idet de færøske børn har adgang til at beholde tilskud og lån fra ungdommens uddannelsesfond og diverse legater m.m. i samme udstrækning som de danske børn. Dette finder jeg anledning til at bevidne min tak for og udtrykke min

glæde over. Jeg gør det i overbevisning om, at al videre demokratisering og yderligere udvikling og forbedring af studieforholdene også vil komme den færøske ungdom til gode i fuld udstrækning.

SOSIALMÁL

Noget af det bedste, der er sket på Færøerne inden for fællesanliggenderne, er vedtagelsen af de nye sociale love, der tager sigte på en fuldstændig ajourføring med de sociale forhold i den øvrige del af riget. Der er dog alligevel sket det, at man på Færøerne atter er saktet agterud på dette område. Som færøsk folketingsmand og varm tilhænger af den fulde ligestilling af de trængende inden for rigets grænser, undlader jeg ikke at udtale min fulde fortrosthed til, at den høje regering og det høje ting vil sørge for, at den nævnte ajourføring må finde sted hurtigst muligt, således som den sociale lovgivning forudsætter. Mig bekendt er der nedsat et udvalg til at beskeftige sig med dette spørgsmål samt med muligheden af indførelse af ATP og arbejdsloshedsforsikring for Færøerne. De to sidste love er af så vital betydning for den mindrebemidlede del af befolkningen, at det er mit håb, at det må lykkes at finde en form, der gør det muligt at tilføre den færøske befolkning de gode, disse sociale foranstaltninger giver indbyggerne herne.

Jeg benytter lejligheden til at lufte tanken om at ændre den sociale lovgivning for Færøerne således, at de forbedringer af sociale ydelser, man vedtager for befolkningen herne, skal forelægges lagtinget og landsstyret samtidig med, at de forelægges for dette høje ting. Man vil herved kunne

»SILKIENNI«

Vestmanna — tlf. 145

FRAMLEIÐIK: Dögurðamat - desertir-
salatir og annan viðskera